

АРХІТЕКТУРА ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Гарбар Г.С.

студентка,

Науковий керівник: Крупкіна Л.І.

кандидат біологічних наук, доцент,

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

ПРИНЦИПИ РЕКУЛЬТИВАЦІЇ ПОРУШЕНИХ ТЕРИТОРІЙ ДЛЯ ВЛАШТУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ЗОН

Проблема відновлення порушених територій в умовах підвищених темпів росту промислового видобутку та технологічних виробництв є особливо актуальною. Гостро це питання постає на ділянках близьких до населених пунктів. На прикладі Коростишівського кар'єру, його порушеного ландшафту та рослинності, я дослідила сучасні заходи та методи рекультивації порушених територій, які об'єднала в наукові принципи, що дозволять ефективно здійснювати управління відновлювальними процесами. Ці принципи допоможуть правильно підібрати методи відновлення та організації середовища порушених територій для її подальшого розвитку інфраструктури, враховуючи актуальні потреби населення, громад та інших приватних та /або урядових організацій. Метою досліджень є виявлення та систематизування вітчизняного та закордонного досвіду ефективного відновлення порушених територій для подальшого раціонального управління процесом рекультивації та реконструкції. Результати дослідження втілити в проєкті рекультивації порушеної території Коростишівського кар'єру з подальшим влаштуванням рекреаційних зон, що дасть місцевим жителям майданчики для відпочинку, занять спортом; місцевим підприємцям – реалізувати свій потенціал; населенню – нові робочі місця. Варто відзначити, що у більшості європейських держав існує тенденція до виведення земельних угідь із сільськогосподарського використання, тому при рекультивації об'єктів усе більше акцентують увагу на створення рекреаційно привабливих територій.

Рекреація (лат. *rescreatio* – відновлення, франц. *recreation* – розвага, відпочинок) описує як процес відновлення сил людини, так й місцевість, в якій це відновлення відбувається. Головним напрямком рекультивації, у рекреаційному напрямі є створення природоохоронних об'єктів, лісопаркових, паркових, туристично-оздоровчих і спортивно-розважальних зон, а також комбінованих (коротко- і довготривалого) зон відпочинку, рекреації і туризму.

Принципи рекультивації порушених територій, які виділила провівши дослідження:

- науково-дослідний принцип;

- принцип впорядкування порушеної території з подальшим благоустроєм;

- виробничий принцип;

- відновлювальний принцип.

Усі вони мають наступні спільні риси:

- локалізація забруднень;

- екологізація порушеної території;

- систематизація фактичних ресурсів (як природніх так і антропогенних) з метою облаштувати середовище (відновлення лісових покривів території, рослинності, природнього ландшафту; організація рекреаційних зон у вигляді парків та майданчиків, тощо);

- технічне відновлення ґрунтових (родючих) покривів, а також комплексний підхід до відновлення місцевих та створення нових екосистем.

На мою думку найбільш економічно-доцільним є принцип впорядкування порушеної території з подальшим благоустроєм. Таким чином ми задовольняємо декілька потреб, а саме:

- розвиваємо місцевий бізнес, створюючи нові майданчики для продажів та виробництв;

- генеруємо нові робочі місця;

- розширюємо рекреаційні зони в межах генерального плану конкретних територій;

- відновлюємо екосистему;

- підвищуємо здоров'я місцевого населення.

Дослідження, які я проводила стосувались вивчення світового досвіду та математичного аналізу методів оцінки фактичного стану середовища, а також, як наслідок підбір ефективних методів відновлення порушених територій та принципів, які дозволяють реалізувати обрані

методи та підходи. Було виведено, що середньо-строковий принцип (5-10 років відновлення порушеної території) дає максимально сприятливий для середовища ефект. Рентабельність такого підходу – найвища. Усі виокремлені результати дослідження пов'язує спільна риса, що на розривних територіях (наприклад, в середовищі Коростишівського кар'єру) утворений ґрунтовий субстрат з залишками порід, торф'яних відкладень, можливо використовувати для ремплантації родючого ґрунтового шару.

Сучасні конструктивно-екологічні підходи до оптимізації природньо-господарських систем промислових територій включають поняття естетики ландшафту. Наприклад у Німеччині принципи облаштування та рекультивациі антропогенно-трансформованих геліосистем ґрунтуються на їх інтегруванні в оточуючі природні ландшафти. Тому, для досягнення максимального естетичного ефекту природнього ландшафту кар'єру, я пропоную організувати середовище за вертикальним проектним принципом. Тобто, усі структурні елементи майбутньої рекреаційної зони будуть розташовані один відносно одного за принципом вертикальних садів. Можливим 5-им принципом рекультивациі можна виділити мультифункціональний принцип. Він не носить чітких ознак, що не дає мені змогу виділити його в окрему групу. Найрентабельніший принцип – впорядкування порушеної території з подальшим благоустроєм. Рентабельність – 72%. Усі принципи поєднують присутність антропогенного впливу. Як сам процес порушення земель, так і процес рекультивациі безпосередньо пов'язаний з втручанням в процес людини.

Список використаних джерел:

1. Горлов В.Д. Рекультивация земель в карьерах. Москва : Наука, 1981.
2. Дороненко Е.П. Рекультивация земель нарушенных открытыми разработками. Москва : Недра, 1979.
3. Дриженко А.Ю. Восстановление земель при горных разработках. Москва : Недра, 1985.
4. Єтеревська Л.В. Рекультивация земель. Київ : Урожай, 1977.
5. Зайцев Г.А., Моторина Л.В., Данько В.Н. Лесная рекультивация. Москва : Лесная промсть, 1977.
6. Кучерявый В.А. Урбоэкология с основами фитомелиорации. Ч. 1. Урбоэкология. Ч. 2. Фитомелиорация. Москва : НПО «Информация», 1991.
7. Моторина Л.В., Овчинников В.А. Промышленность и рекультивация земель. Москва : Мысль, 1975.

8. Панас Р.И. Агроэкологические основы рекультивации земель. Львов : Изд-во Львов. гос. ун-та, 1989.

9. Рекультивация порушенных территорий / За ред. Кальченка В.Н. Київ : Урожай, 1969.

10. Рекультивация земель, нарушенных горнодобывающей промышленностью. Москва, 1968. 89 с.

11. Рекультивация земель, нарушенных открытыми горными работами. Донецк : Донбасс, 1975. 90 с.

12. Рекультивация земель после промышленного использования. Учебное пособие для студентов сельскохозяйственных вузов агрономических специальностей. Кишинев, 1981. 76 с.

13. Федосеева Т.П. Рекультивация земель. Москва : Наука, 1977.

Романенкова Ю.В.

*доктор искусствоведения, профессор,
Киевская муниципальная академия
эстрадного и циркового искусства*

И ОДИН В ПОЛЕ ВОИН: М.А. КРИВОЛАПОВ В УКРАИНСКОМ ИСКУССТВОВЗНАНИИ

*Памяти доктора искусствоведения, профессора
М.А. Криволапова*

Искусствовед, арт-критик, педагог, публицист, ученый, чиновник от культуры и образования, руководящий работник – эпитетов для того, чтобы обозначить место М.А. Криволапова в украинской науке, можно подобрать много. Его научный путь длиной более, чем в полвека, нельзя назвать очень тернистым: на счету ученого много руководящих должностей, востребованность в науке, педагогике, издательской деятельности, на административном поприще. Но нельзя охарактеризовать его миссию как выполненную до конца: последние годы работы М.А. Криволапова были отмечены своего рода борьбой с ветряными мельницами, на которую шло много времени и сил. Он очень многое успел сделать для отечественного искусствоведения, но далеко не все проекты были реализованы, планов оставалось еще немало.